

ÅRSRAPPORT

HÄRNÖSANDS STIFT 2018

HÄRNÖSANDS STIFT

Box 94, 871 22 Härnösand

Besöksadress: Universitetsbacken 1

Telefon: 0611-254 00 (växel)

E-post: harnosand.stift@svenskakyrkan.se

Hemsida: www.svenskakyrkan.se/harnosandsstift

Grafisk form: Lena Nilsson

Omslagsbild: Maria Eddebo Persson. Detaljbild från Barsta kapell.

Tryck: Alinea Medieteknik AB, Sollefteå 2019

Innehåll

Härnösands stift är Svenska kyrkans regionala nivå.....	5
Beslutande organ för Härnösands stift	5
Vi tillverkar nycklar för framtiden	6
Stiftsdirektor har ordet.....	9
Fakta och siffror.....	10
Församlingens utveckling.....	12
Nu mäts och registreras kyrkans byggnader	16
Biskopens nya kräkla invigdes	17
Sydsamisk historia i bok om kyrkplatser	17
Medieåret 2018.....	18
Organisatoriska förutsättningar	19
Över 21 miljoner i bidrag till stiftets kyrkor	23
Stiftsorganisationen	24
Samisk utsmyckning i domkyrkan.....	27
Härnösands stift deltog i Landsbygdsriksdagen.....	28
Ekonomisk redovisning.....	29
Stiftsstyrelsen 2018	32
Årsredovisning 2018.....	33
Församlingar och pastorat i Härnösands stift	54

Om årsrapporten

Detta är Härnösands stifts årsrapport för 2018. I denna presenteras organisationen, stiftets uppdrag, årets arbete, utmaningar och möjligheter. I artikelform presenteras några olika händelser som skett under året. I slutet av denna rapport finns också den formella årsredovisningen.

Härnösands stift är Svenska kyrkans **regionala nivå**

Härnösands stift är ett av Svenska kyrkans tretton stift och består geografiskt av Jämtland, Härjedalen, Medelpad och Ångermanland. Stiftets huvuduppgift är att stödja församlingarna.

Härnösands stift är både ett geografiskt område och en organistorisk del av Svenska kyrkan. Geografiskt består stiftet av Jämtland, Härjedalen, Ångermanland och Medelpad.

Härnösands stift är även namnet på den organisation som har till uppgift att stödja församlingslivet inom det geografiska området. Det sker med hjälp av fortbildning, rådgivning och information, genom att se till att verksamheten följer kyrkoordningen samt genom att förvalta prästlönetillgångarna i Härnösands stift, bestående av skog, jord och fondkapital. Med denna uppgift arbetar biskopen tillsammans med handläggare och förtroendevalda organ. Arbetet utgår huvudsakligen från stiftskansliet i Härnösand.

Grunden i Svenska kyrkans organisation är församlingarna. I Härnösands stift finns 98 församlingar (år 2018). Flera församlingar kan bilda ett pastorat för att hantera till exempel personal- och fastighetsfrågor. I stiftet finns i dag 36 pastorat. Pastoraten och församlingarna i Härnösands stift är i sin tur organiserade i fem kontrakt. I varje kontrakt finns en kontraktsprost som utsetts av biskopen som en länk mellan stiftet och församlingarna i området.

Kontrakt är en indelningsenhet som ska ses som ett utflöde av stiftet, ett administrativt område och tjänstgöringsområde för en kontraktsprost samt samverkansområde för församlingar/pastorat. ■

Foto: Christian Ferm

Beslutande organ för Härnösands stift

Stiftsfullmäktige är Härnösands stifts högsta beslutande organ. Stiftsfullmäktige utser i sin tur stiftsstyrelse och egendomsnämnd samt några av domkapitlets ledamöter.

Stiftsstyrelsen är stiftsfullmäktiges beredande och verkställande organ med uppgift att leda och samordna stiftets förvaltning. Stiftsstyrelsen utses av stiftsfullmäktige.

Domkapitlet svarar utifrån kyrkoordningen bland annat för tillsyn över församlingsverksamheten och vigningstjänsten, beslutsprövning samt utfärdande av församlingsinstruktioner

Biskopen är stiftets högsta andliga ledare med ansvar för kyrkans tro, lära, bekännelse och ordning. Biskopen skall verka för kyrkans enhet och utöva tillsyn över stiftet och dess församlingar. Biskopens uppdrag regleras av kyrkoordningen.

Egendomsnämnden i Härnösands stift förvaltar prästlönetillgångarna i stiftet. Tillgångarna finns dels i skog och annan fast egendom, dels i form av fonder, där pengar placeras när egendomar säljs. Verksamhet och bokslut redovisas i separat årsrapport för prästlönetillgångarna.

Vi tillverkar **nycklar för framtiden**

Foto: Kerstin Stickler

2018 var ett händelserikt år. Med en ny mandatperiod startade en ny utbildningsomgång för förtroendevalda. Detta skedde parallellt med ett ökat stöd till kyrkoherdarna. Satsningen på styrning och ledning är viktiga nycklar för vår kyrkas fortlevnad. Kompetenta, kunniga och ansvarstagande förtroendevalda och kyrkoherdar är en nödvändig förutsättning för ett fungerande församlingsliv.

Andra viktiga nycklar är en ökad rekrytering och ökat ideellt engagemang. Jag gläder mig särskilt över att vårt arbete med detta under 2018 har kopplats ihop med vår fina satsning på unga ledare. Barn och unga sägs vara vår framtid. Men de är i än högre grad vår nutid. Utan den nyckel de utgör kommer det vara omöjligt att hålla liv i vårt uppdrag att vara kyrka.

Själavård, andlig fördjupning och pilgrim är också nycklar som vi har fått till vårt förfogande för att kunna låsa upp ett för nutidsmänniskan relevant välkomnande församlingsliv. Här har vi fortsatt vidare i vår ambition att vara välkomnande och rekryterande i dagens samhälle. I nära anslutning till dessa viktiga området ligger arbetet med Gudstjänstutveckling, ett arbete som fick en rejäl skjuts under 2018 då

vi äntligen fick ta emot en ny kyrkohandbok. Främjandet av gudstjänstlivet och de kyrkliga handlingarna fortsätter under flera år framöver. Här äger vi en i samhället unik arena för mötet med människors andliga längtan och existentiella frågor. En annan nyckel för att nå dagens människor finner vi i kyrkans kommunikations- och mediearbete där stiftskansliet under året gjort flera satsningar.

De organisatoriska förutsättningarna för våra församlingars och pastorats möjligheter att vara goda förvaltare och arbetsgivare är ytterligare nycklar i stiftets främjandearbete. Här görs nu en stor satsning i hela Svenska kyrkan. Under 2018 har kansliet stöttat församlingarnas arbete med det nationella fastighetsregistret. Under året intensifierades också arbetet med att skapa lokala enheter med tillräcklig ekonomisk, personell, kompetensmässig och andlig bärkraft för att församlingens grundläggande uppgift skall vara möjlig att utföra i varje församling. Det här är satsningar som tagit mycket av stiftskansliets resurser i anspråk under det gånna året.

I början av året skedde tre för mig viktiga händelser. I januari började en ny kansliorganisation med en stärkt och tydliggjord ledningsstruktur att gälla på stiftskansliet. Det är så viktigt att våra kompetenta och duktiga medarbetare har en god och kreativ arbetsmiljö och organisation

omkring sig. I januari släpptes också mitt herdabrev som innehåller mål och vision för stiftets utveckling under min biskopstid samt en enkel teologisk grundkurs och introduktion i kyrkolära och Svenska kyrkans organisation. Jag hoppas att herdabrevet kommer till användning både i enskilda studier, i församlingarnas studiegrupper, i arbetslag och i kyrko- och församlingsråd.

I februari, i samband med firandet av 100-årsjubileumet av det första samiska landsmötet i Sverige och på samernas nationaldag, fick jag glädjen att inviga en ny biskopsstav vid en gudstjänst i Stora kyrkan i Östersund. Staven, biskopskräkkan, som är snidad av den samiska slöjdaren Birgitta Ricklund, är rikt ornamenterad med samiska och kristna symboler inflett i varandra.

Staven symboliserar på ett fint och talande sätt det som är stiftets uppdrag. Nämligen att mitt i vår tid främja, stödja och beskydda det som är varje församlings uppdrag i vår kyrka: den grundläggande uppgiften med de fyra aspekterna gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Staven symboliserar också mitt och stiftets uppdrag att leda alla församlingarna och dess medarbetare till andlig näring, uppbyggelse och vila i denna tid.

För vår tid är också en tid för möten med Gud. **Nu är Guds tid.**

*Eva Nordung Byström,
biskop, ordförande i stiftsstyrelsen*

Stiftsdirektor har ordet

Vi sätter punkt för ett år. Ett speciellt sådant då vi förutom att ha främjat, förvaltat och utövat tillsyn också implementerat en ny arbetsorganisation.

En nyinrättad mellancheftsnivå trädde i kraft januari 2018 efter att ett förslag arbetats fram om en organisationsmodell för kansliet som är tydlig och ändamålsenlig samt har förutsättningar att effektivt uppfylla verksamhetsmål och erbjuda en god arbetsmiljö för personalen. Målet med den nya organisationen är att bli till så stor nytta som möjligt för stiftsnivån och stiftets pastorat och församlingar med en flexibilitet att klara nya förutsättningar och uppdrag.

Det innebär att arbetet nu organiseras i fyra enheter *Tro och liv, Struktur och utveckling, Egendomsförvaltning* och *Stöd och service*.

Arbetet leds av stiftsdirektor i enlighet med beslutad delegationsordning och för den operativa ledningen svarar enhetscheferna för de fyra enheterna. Tillsammans bildar de en ledningsgrupp.

Mitt uppdrag som stiftsdirektor är att ansvara för det övergripande arbetet med att leda, organisera och utveckla arbetet på stiftskansliet och se till att verksamheten drivs i enlighet med stiftsorganisationens uppdrag och följer dess policys, planer och rutiner. Som högsta chef är jag direkt underställd stiftsstyrelsen och arbetar i första hand med övergripande och långsiktiga frågor, samt deltar i arbetet på nationell nivå.

Kansliets ledning svarar för beredning och uppföljning av fattade beslut samt genomför-

ande och utvärdering av aktiviteter i relation till syfte och förväntade resultat. Vidare ansvarar ledningen för att fortlöpande säkerställa de personalresurser som behövs, utifrån budgetramarna, för att målen i verksamheten ska uppfyllas samt att medarbetare får möjligheter till kompetensutveckling i relation till verksamhetens behov, generellt, kollektivt och individuellt.

För strategisk planering och uppföljning av verksamheten finns nu en mötesstruktur med möten som bland annat innehåller omvärldsanalys, utvärdering och trendspaning vilket ger underlag till årsredovisning, kommande års strategidokument och budget – en plan för verksamhet och ekonomi.

Information och kommunikation är viktigt för samordning av de olika processerna. Hemsidan, intranätet och nyhetsbrevet är viktiga verktyg där information kontinuerligt ges till allmänhet, församlingar och personal.

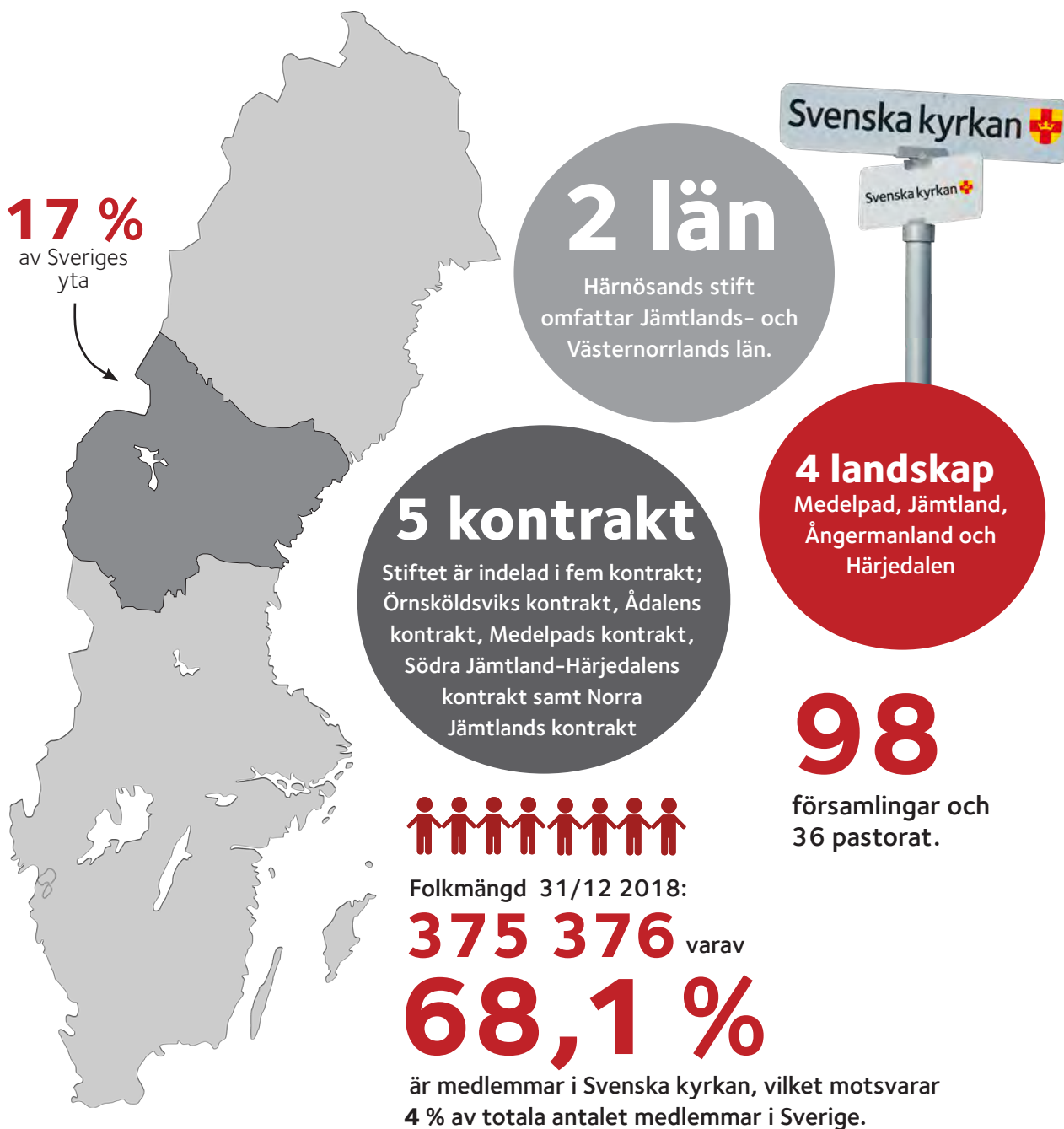
Utöver detta skriver jag varje vecka en skriftlig information till personal om aktualiteter i enlighet med våra nya riktlinjer för internkommunikation. Vi har också arbetat med att utveckla gemensamma arbetssätt och rutiner.

Tack vare alla fantastiska medarbetare har detta förändringsarbete varit möjligt. Reformationen fortsätter ... ■

Foto: Maria Eddebo Persson

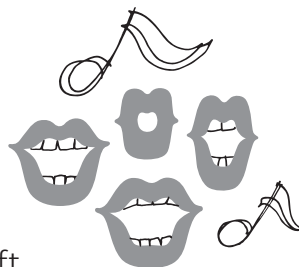
Fakta & siffror

Härnösands stift 2018

5 230

barn och vuxna **sjunger**
varje vecka av hjärtats lust
i körer hos Svenska kyrkans
församlingar i Härnösands stift.

574 730

barn och vuxna besökte en
gudstjänst i någon av stiftets
församlingar/pastorat 2018.

1 982

barn döptes 2018
i Härnösands stift.

231 899

barn och vuxna **besökte Svenska**
kyrkans öppna verksamheter
i Härnösands stift.

I Härnösands
stift finns **21**
medeltida
kyrkor

Foto: Torbjörn Svaan

◀ **Hackås medeltida kyrka**
Stenkyrkan, uppförd under slutet
av 1100-talet i romansk stil, är
den enda bevarade absidkyrkan i
norra Skandinavien. Kyrkan har
även varit försedd med ett
västtorn av sten. Det revs vid
1700-talets mitt. Absidkyrkor
tillhör de äldsta typerna
av kyrkor i landet.

Drygt **1 miljon kronor**
till internationellt
biståndsarbete samlades in
i **Härnösands stift** under
fastekampanjen 2018.
Det motsvarar drygt
fyra kronor
per medlem i
stiftet.

Församlingar och pastorat i Härnösands stift
äger och förvaltar tillsammans drygt

1 520 byggnader

varav **220 är kyrkor och kapell**

2

präster och

1

diakon vigdes
under 2018.

Församlingslivets utveckling

Det övergripande målet för verksamhetsområdet är att stiftets församlingar ska ha förutsättningar att utföra sin grundläggande uppgift – att bedriva gudstjänst, undervisning, diakoni och mission – i sitt lokala sammanhang och samtidigt vara en del av hela Svenska kyrkan. Enheten *Tro och livs* uppdrag är att ge stiftets församlingar optimala förutsättningar att fullfölja den grundläggande uppgiften utifrån detta övergripande mål.

Efter flera års förberedelse, remissrundor, debatter och många möten så klubbade Kyrkomötet en ny kyrkohandbok som trädde i kraft Pingsten 2018. Stiftet satsade på introduktionsdagar där såväl liturgin som musiken i kyrkohandboken lyftes fram. De medförde också en ökad efterfrågan på utbildningstillfällen för kyrkvårdar och veniater vilket också genomfördes.

2018 färdigställdes ett kyrkoårsmemory utarbetat av en juniorgrupp i stiftet. Detta material har kommit alla församlingar i stiftet till del genom en julkhälsning och ett seminarium

om barn och kyrkoår som erbjöds vid barnledarfortbildningen *Livsmod*.

Under året har en introduktionsutbildning av konfirmandriktlinjerna genomförts. Sedan många år möjliggör stiftet, som komplement till församlingarnas konfirmandarbete, utbildning av unga ledare i tre steg i samverkan med Svenska Kyrkans Unga. 2018 förändrades modellen genom att församlingarna själva numera ansvarar för steg 1 och där steg 2 är en stiftsvis samling (frivillig för församlingarna) och

*Kyrkohandboksdag i Birgittakyrkan, Skönsberg.
Foto: Kajsa Åslin*

steg 3 inte längre omfattas av en avslutande Livsresa enbart dedikerad unga ledare. 2018 genomfördes de sista Livsresorna för Steg 3:orna. Från 2019 erbjuds Livsresor till ideella i församlingarna, oavsett ålder (från 18 år).

Forskningsrapporten om unga ledare "Att leda är att växa" presenterades och den bekräftade de insikter som redan gjorts, bland annat att de unga ledarna behöver tas i anspråk i sina hemförsamlingar och att unga behöver få prata och lära sig mer om kristen tro samt att utbildning av unga ledare och stödet till Svenska Kyrkans Unga är viktiga ur ett framtida rekryterande perspektiv.

Inom det diakonala området stod flykting- och integrationsfrågorna i centrum även 2018. Samhället räknar med Svenska kyrkan som en aktör när det finns utmaningar att möta. Såväl allmänhet som kyrkotillhöriga värderar församlingarnas diakonala arbete högt och den röst kyrkan utgör för de svagare i vårt samhälle.

Flykting/integration var ett prioriterat område som märktes såväl genom bidrag till församlingarnas verksamhet via Kyrkostyrelsens tillskjutna medel, statliga medel samt stiftets egna medel. Tre integrationscoacher, anställda i församlingar men som utförde arbete för stiftets räkning, bidrog till ökat fokus på att sprida goda exempel och hållbara metoder.

Språket är en grundläggande mänsklig rättighet. Inom folkrätten har det utvecklats ett specifikt skydd för urfolk, nationella minoriteter och teckenspråkiga, med särskilda rättigheter för användarna. Att Svenska kyrkan väljer att

ta sitt ansvar för grupper som har ett särskilt skydd i svensk lagstiftning avspeglas i Kyrkoordningen. Folkspråket eller modersmålet har en central roll som bärare och förmedlare av kyrkans liv och tro. I Härnösands stift är teckenspråk, sydsamiska och finska sedan länge etablerade verksamhetsspråk. 2018 präglades det flerspråkiga området framför allt av insatser inom det samiska området, dels genom utgivning av *Sjeltje*, en bok om sydsamiska kyrkplatser och dels av *Staare 2018* – i Östersund, där 100-årsjubileumet av det första samiska landsmötet i Sverige firades.

Att utveckla och bredda det ideella engagemanget genomfördes genom en rad insatser, Växtplatskurs, Bibelsamtalshelg, Växtplatskurs fördjupning och pilgrimsresa. Växtplatskursen har erbjudits några år som en introduktion till Svenska kyrkans lära och uppdrag.

2018 erbjöds, inom ramen för Växtplatskursen en fördjupningshelg för bibelstudier och även en pilgrimsresa till Jerusalem. Många ideella i församlingarna är internationellt engagerade, såväl hemma i församlingen som för kristna i den världsvida kyrkan. Därför genomfördes en resa till Jerusalem till församlingarna i syfte att förnygra och bredda det internationella engagemanget.

Under 2018 erbjöds mer personalsjälvård än tidigare år och med större geografisk spridning. En utbildning med fokus på självvårdande samtal med barn och unga blev snabbt fulltecknad och det finns önskemål om att erbjuda den vid fler tillfällen.

756 följer
Härnösands stifts
Facebook sida.

880 följer
biskop Evas officiella
Facebook sida.

69 % av följarna är kvinnor.
31 % av följarna är män.

Biskop Eva och Thomas Karnestrand, biträdande stiftsjägmästare, planterar och vattnar det äppelträd som överlämnades som gåva vid invigningen av Selångers Pilgrimscenter. Foto: Maria Eddebo Persson

En ständigt ökande efterfrågan på jourhavande präst medför en ökning tilldelade pass för bemanning och för att säkerställa denna genomfördes en rekrytering av tre, och sen en fjärde, jourpräst med uppdrag motsvarande cirka 15 procent. Förutom dessa finns ytterligare cirka 30 jourpräster som har ett pass per månad. Denna rekrytering utgör en grundbemanning och gör det lättare att fylla schemat.

Stiftets stöd till Selångers församling och deras pilgrims- och kulturcentrum fortsätter och i juni invigdes den första delen av *Selångers Pilgrimscentrum*. Stiftsstyrelsen och egendomsnämnden lade en del av en årlig gemensam överläggning dit då även ett äppelträd överlämnades och planterades som gåva. Det var den speciella sort som framtoogs under reformationsåret 2017 av Linköpings stift som heter *"Gratia"* och betyder nåd.

Församlingarna erbjöds möjlighet att få stöd och utbildning inom kommunikationsområdet via stiftets kommunikatörer. Under året gjordes tio besök hos lokala enheter omfattande en till två dagar. Insatserna handlade främst om strategisk kommunikation, marknadsföring, utbildning för personal i verktyg för webb och intranät, grafisk form och bildbehandling, medlemskommunikation, sociala medier och utveckling av trycksaker (exempelvis församlingsblad, broschyrer, annonser). Stiftet har tillsammans med församlingar gemensamt spridit budskapet *"TACK ditt medlemskap betyder mycket för många"*, i form av affischer, Facebook och hemsida. 28 av 36 av stiftets pastorat/församlingar

har valt att använda sig av affischerna. 134 affischpaket har skickats ut, med sex affischer i varje paket, det vill säga totalt 798 affischer.

Härnösands stift deltog i *Landsbygdsriksdagen* som detta år arrangerades i Örnsköldsvik och samlade representanter för organisationer och myndigheter från hela landet. Stiftet erbjöd ett seminarium om Svenska kyrkans roll på landsbygden och en mötesplats som hölls öppen under hela konferensen. I samverkan med Örnsköldsviks församling bjöds deltagarna även in till en musikgudstjänst i Örnsköldsviks kyrka.

Oberoende dagstidningar, radio och tv ger en unik möjlighet till kontakt med allmänheten i kanaler med integritet och trovärdighet. För många av Svenska kyrkans medlemmar är de oberoende medierna den vanligaste, ibland den enda, källan för information om Svenska kyrkan. På stiftskansliet pågår ett kontinuerligt arbete för att främja goda mediekontakter. Öppenhet och tillgänglighet är honnörsord i arbetet som även präglas av egna initiativ: utskick av pressmeddelanden och biskopens debattartiklar inför kyrkoårets högtider och som inlägg i aktuella samhällsfrågor.

Utmärkande för medieåret är en debatt om Härnösands stifts strukturarbete som har förts på debatt- och insändarsidor under hela året. Debatten har främst förts i Örnsköldsviks Allehanda och i Kyrkans Tidning, men har i mindre omfattning även funnits med i andra dagstidningar i stiftet. Kritik mot strukturarbetet har bemötts när det varit befogat och tillrättlägganden har gjorts när det har behövts. ■

Lena Holmberg Eriksson

Enhetschef Tro och liv

Peter Gäfvert
(till höger)
och Peter Kallin
(till vänster)
mäter upp
bruksarean i
Ullånger kyrka

Nu mäts och registreras kyrkans byggnader

Med laser och tumstock till hjälp står Peter Kallin, fastighets- och kyrkogårdschef tillsammans med Peter Gäfvert, stiftets inhyrda byggkonsult, och mäter upp bruksarean av Ullånger kyrka. Det är ett arbete som alla församlingar ska utföra hösten 2018 och som ska resultera i ett gemensamt fastighetsregister för Svenska kyrkan.

Text och foto: Maria Eddebo Persson

– Det är inte svårt att mäta, men man måste vara noggrann och följa de uppsatta reglerna. Annars blir informationen inte jämförbar, säger Peter Gäfvert.

Kyrkomötet fattade 2016 beslut om att Svenska kyrkan ska arbeta gemensamt för att ta ansvar för alla sina kyrkor och övriga byggnader, samt att utjämnningssystemet som finns för församlingarna ska förändras. Det första steget är ett gemensamt fastighetsregister. I registret kommer varje byggnad och bit mark som ägs av Svenska kyrkan att ingå.

– I Härnösand stift räknar vi med att det är ungefär 1 200 byggnader, allt från kyrkor till skjul, som ska mätas. Till det kommer all mark, men de mäts digitalt. Registret kommer att ge oss en bra överblick över hela fastighetsbeståndet. Det möjliggör och förenklar

uppföljning och jämförelser och ger oss bättre förutsättning för analyser och beslut, säger Christian Ferm, byggnadsingenjör på Härnösands stift.

För att underlätta för församlingarna så har Härnösands stift erbjudit hjälp med att mäta upp deras byggnader. Peter Kallin har i stället valt att få starthjälp med att mäta Ullångers kyrka och sedan mäta resten av byggnaderna själv.

– När vi gick igenom alla papper kändes det lite besvärligt, men när vi väl kom igång var det inte så svårt alls. Jag har bra koll på det som behöver göras, säger Peter Kallin.

När inventeringen av byggnader och mark är gjord, skickas den till stiftet som sedan gör inregistreringen i fastighetsregistret. Den 1 januari 2019 ska registret vara klart. ■

Biskopens nya **kräkla** invigdes under samiskt jubileum

Invigningen av biskopens nya kräkla eller stav var en speciell händelse.

Text: Kajsa Åslin

Foto: Lena Nilsson

– Vanligen lämnar kräkkan bara domkyrkan och Härnösand när en ny biskop vigs, när jag reser har jag därför en särskild resestav med mig. Att invigningen är någon annanstans än i domkyrkan är unikt, säger Eva Nordung Byström. Att det blev så beror på kopplingen till den samiska kulturen.

– När den gamla staven skulle bytas ut ville jag ha en stav med anknytning till vårt stift. En stav i trä då vi har mycket skog, men där även vatten och fjäll avspeglas i färg och symbolik tillsammans med kristna symboler och

anknytning till kyrkans tradition. Där skall självklart även vårt urfolk och deras symbolvärld finnas med. Det finns så många kopplingar mellan både naturen, kyrkans symboler och den samiska kulturen och symbolvärlden, säger Eva Nordung Byström.

Den nya biskopsstaven är tillverkad av möbelsnickaren Birgitta Ricklund från Själevad. Den nya staven togs emot i domkyrkan, som är dess hemvist, under våren 2018 i samband med invigningen av den samiska utsmyckningen i domkyrkan. Biskopens gamla kräkla eller stav är från 1930-talet, har blivit ostadig med åren och är väldigt tung att hantera, därför byttes den ut. ■

Sydsamisk historia i **bok om kyrkplatser**

Under 2018 gav stiftet ut en bok om sydsamisk historia och kyrkoliv i samarbete med Gaaltje kulturcentrum.

Text: Kajsa Åslin

Boken ger en historisk inblick i såväl sydsamiskt samhälle som kyrkoliv. Den presenterar tolv kyrkomiljöer på sydsamiskt område (Härjedalen, Jämtland och Västerbotten) i den svenska delen av Saepmie.

Från 1700-talet och framåt, när kyrkans mission gick hand i hand med kolonialiseringen av Saepmie, byggdes här kapell, bönhus och kyrkstäder. Flera av de kyrkplatser som boken berättar om är även i dag viktiga för samiska sammankomster. Till exempel Ankarede i norra Jämtland och Fatmomakke i södra Lappland där många samer samlas till midsommarfirande.

Akar Holmgren, stiftsdiakon, har skrivit boken tillsammans med Ewa Ljungdahl, arkeolog på Gaaltje, sydsamiskt kulturcentrum i Östersund. Medverkar i boken gör även Lars Thomasson, filosofie hedersdoktor vid Umeå universitet och pionjär inom samiskt organisationsarbete.

Boken har titeln *SJELTIE- Kyrkplatser och kyrkoliv*, och gavs ut av Härnösands stift inför 100-års jubiléet av det första samiska landsmötet på svensk sida och som firades i Östersund, *Staare* 2018. ■

Medieåret 2018

Under 2018 omnämns Härnösands stifts i närmare 300 artiklar publicerade i oberoende nyhetsmedier, i tidningar eller på webbplatser. Flest artiklar var det i mars (33 artiklar) och november (36 artiklar).

SVT januari 2018

Kyrkans Tidning februari 2018

Kyrkans Tidning maj 2018

Kyrkans Tidning februari 2018

Östersunds-Posten mars 2018

Sundsvalls Tidning maj 2018

Länstidningen oktober 2018

Nordsverige februari 2018

Östersunds-Posten april 2018

Östersunds-Posten juni 2018

SVT november 2018

Organisatoriska förutsättningar

Övergripande mål är att alla församlingar ska ha organisatoriska, administrativa, personella och ekonomiska förutsättningar till en positiv utveckling. Enheten Struktur och utveckling har, utifrån det övergripande målet, uppdraget att ge stiftets församlingar organisatoriska, administrativa, personella och ekonomiska förutsättningar för ett effektivt arbete.

Verksamhetsområdet har präglats av att en ny mandatperiod inleddes och av två större åtaganden. Det ena var första delen av gemensamt ansvar, som var fastighetsregistret och det andra att stiftsstyrelsen i februari fattade beslut om nya kriterier för indelningsarbetet i Härnösands stift. Ikraftträdandet av den nya dataskyddslagen GDPR kom också att påverka stiftets arbete.

Med målsättningen att förtroendevalda i församlingar och pastorat är väl rustade för sitt uppdrag genomfördes under 2018 ett antal olika utbildningstillfällen för förtroendevalda i olika roller och uppdrag. Sammantaget deltog 763 personer i utbildningssatsningen.

2018 präglades av stor omsättning bland kyrkoherdarna och biskopen har mottagit åtta nya kyrkoherdar. De som innehar sin första kyrkoherdetjänst erbjuds mentorprogram och under året deltog fyra nya kyrkoherdar i programmet.

De nytillträdde kyrkoherdarna erbjuds också att möta biskop Eva för att samtala om den nya rollen och 2018 mötte hon tio stycken vid en sådan samling.

En ny satsning för att främja kyrkoherdars och arbetsledande komministrars andliga och teologiska ledarskap – de så kallade kyrkle-dardagarna – genomfördes. Temat var *”Mer än brinnande buskar – om kallelse och andligt ledarskap”* som samlade 34 deltagare.

Biskop Eva kallar årligen kyrkoherdarna till överläggningar och vid dessa kyrkoherdedagar deltog 28 av stiftets 36 kyrkoherdar.

Under 2018 har två präster examinerats från behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen och tre stycken har påbörjat utbildningen som avslutas 2019.

Stiftets kyrkoherdar har också erbjudits utbildning i *”Stressfri produktivitet”* där fem kyrkoherdar deltog i utbildningen.

En förebyggande insats för personal i församlingsvårdande uppgifter är arbetshandledning. Ett tjugotal handledningsgrupper har varit igång under 2018. Handledningsgrupper har också funnits för dem som arbetar i sjukhuskyrkan och för dem som arbetar med asylsökande. Under 2018 har också stiftet finansierat en handledares utbildning.

79 kurser
anordnades av
Härnösands stift

3 096 personer
deltog i de kurser som
arrangerades.

4 nya pastorat trädde i kraft 1 januari 2018.
Kramfors pastorat, Härnösands pastorat, Åre pastorat samt Krokoms pastorat.

Stiftsstyrelsen fattade i februari 2018 beslut om vilka kriterier som ska gälla för de nya pastorat som bildas framöver. Bland annat ska de bestå av minst 10 000 kyrkotillhöriga och kunna ha anställda inom kyrkans fyra profilyrken samt ha kapacitet för den förvaltning som åligger en självständig enhet inom Svenska kyrkan. Beslutet föranledde ett antal samråd om framtida indelning i stiftet.

En utredning gällande framtida indelning inom Sollefteå kommun slutfördes. Under 2018 genomfördes också en utvärdering av arbetsprocessen i de indelningsändringar som genomförts mellan 2014–2018 i stiftet i samverkan med nationell nivå och Luleå, Uppsala och Härnösands stift. Resultatet av utredningen finns publicerad på intranätet.

De sammanlagda kostnaderna åren 2011–2018 för administrativ samverkan uppgår till cirka 20 miljoner kronor och har till största delen finansierats med riktat församlingsbidrag (RFB) från Svenska kyrkan på nationell nivå.

Under 2018 har stiftet haft kostnader på 3,4 miljoner kronor som bland annat finansierats med kvarstående riktat församlingsbidrag 1,2 miljoner kronor, vilket innebär att stiftet vid utgången av 2018 har använt samtliga erhållna RFB-medel.

Stiftsstyrelsen fattade i slutet av året beslut om att finansiera videokonferensutrustning för samtliga pastorat/församlingar. Genom att utnyttja möjligheterna att mötas via videokonferens så sparas tid, kostnaderna minskas, man

kan snabbt få tillgång till resurspersoner och expertis och inte minst – värna om miljön.

Under året har också ett stiftsgemensamt projekt startat tillsammans med Luleå stift om utredning av en gemensam servicebyrå och två nya enheter ansluter sig från och med 2019.

Fem visitationer genomfördes under 2018. Dessa ägde rum i *Alnö församling*, i *Nätra-Sidensjö pastorat*, i *Långsele*, *Granninge*, och *Helgums pastorat*, i *Ådals-Lidens pastorat* samt i *Hässjö*, *Ljustorp* och *Tynderö pastorat*.

År 2018 var startskottet för det stora och genomgripande arbetet under samlingsnamnet *"Gemensamt ansvar"* som syftar till effektivare, billigare och än mer kvalitativ förvaltning av Svenska kyrkans fastighetsbestånd. Under 2018 genomfördes det första steget, att kartlägga, mäta upp och registrera samtliga byggnader i församlingarna i ett centralt och gemensamt fastighetsregister.

Härnösands stift främjade genom utbildning och valbara stöd. Antingen kunde man få ekonomiskt bidrag för att mäta själva eller så kunde man få externt konsultstöd. Vi konstaterar att det i Härnösands stift finns drygt 1 300 byggnader och att samtliga är inrapporterade i Svenska kyrkans fastighetsregister.

Inom det kyrkoantikvariska området genomfördes under 2018 ett antal utbildningstillfällen om vård av kyrkans inventarier. Under 2018 slutfördes denna omgång av genomgång av inventarieförteckningar i stiftets kyrkor. En ny stiftsantikvarie rekryterades och Härnös-

88 596 sidvisningar
hade Härnösands stifts externa
webbplats 2018.

37,55 %
av besökarna på webbplatsen
var i åldrarna **18-44 år**.

62,45 %
av besökarna på webbplatsen
var i åldrarna **45 år och uppåt**.

Ett av stiftets egna KAE-projekt är orgelinventeringen som avslutades under 2018. Foto: Kristina Hellberg

sands stift tilldelades 24,5 miljoner kronor i kyrkoantikvarisk ersättning där merparten av medlen går till vårdinsatser.

Stiftets två egna KAE-projekt, orgelprojektet och fiskekapellen, har också givit resultat. Nu finns stiftets orglar beskrivna och kulturhistoriskt värderade i ett samlat register. Fiskekapellen är dendrokronologists undersökta vilket genererade ett inslag i de lokala nyheterna.

Stiftets nyhetsbrev som erbjuds alla anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare hade 1 800 prenumeranter år 2018 och utkom med 37 nummer. Intranätet för Härnösands stift

är öppet för alla och informerar bland annat om bidrag och kursutbud.

Inom området studerande till kyrklig tjänst ryms det stöd som stiftet bidrar med kring de fyra profilyrkerna, präst, diakon, kyrkomusiker och församlingspedagog. Att inspirera till vidareutbildning och tjänst i Svenska kyrkan är viktigt ur ett framtidsperspektiv då vi bland annat står inför större pensionsavgångar och vi kan notera en ökning av antalet studenter. För närvarande finns elva diakonstudenter och tjugotvå präststudenter under utbildning.

Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med en enhetlig inriktning och två saker har dominerat under 2018. Det ena är implementeringen av den nya webbaserade modellen av beredskapsplan samt att stiftet svarat upp mot Försvarsmaktens inbjudan att delta i projektet *Civil beredskap*. Syftet med projektet är att undersöka vad Svenska kyrkan kan bidra med i händelse av höjd beredskap och krig, främst själavård och begravningsverksamhet, då stiftet ska vidta de beredskapsförberedelser som behövs för verksamheten under kris och höjd beredskap. Två pilotförsamlingar deltar i projektet.

Under året har stiftskansliet också arbetat med planering och andra förberedelser inför stiftsfesten som äger rum hösten 2019.

En inspirationsdag om HBTQ-frågor samlade 24 deltagare. ■

Charlotta Ekelund

Enhetschef Struktur och utveckling

Över **21 miljoner** i bidrag till stiftets **kyrkor**

2018 fördelades de statliga bidragen för renovering av kyrkor i stiftet, totalt 21,7 miljoner kronor. – Det är ett mycket välkommet bidrag till arbetet med att vårda och underhålla det kyrkliga kulturarvet, säger Fredrika Björk, stiftsantikvarie på Härnösands stift.

*Foto: Maria Eddebo Persson
Text: Kajsa Åslin*

Staten bidrar med pengar för att bevara det gemensamma kulturarv som många kyrkor är. Stiftsstyrelsen fördelar bidraget till församlingarna, till antikvariskt motiverade och kostnadskrävande insatser på de kyrkor, kapell och klockstaplar som är skyddade enligt kulturminneslagen.

– Restaureringen av spåntaket på Mattmars kyrka i Jämtland är ett av de intressantaste projekten det här året. Spåntaket är troligen närmare 200 år och kan vara ett av de äldsta bevarade spåntaken i landet, säger Fredrika Björk.

Totalt fick 26 projekt i Härnösands stift del av statens kyrkoantikvariska ersättning (KAE) 2019.

De större projekt som tilldelades bidrag var:

Västernorrland

- Nora kyrka, 3 256 000 kr, lagning av puts-skador och stomme i kyrktornet.
- Torpshammars kyrka, 2 600 000 kr, restaurering av fönster, tak och fasad.
- Ramsele gamla kyrka, 1 820 000 kr, byte av spåntak och omputsning av fasad.
- Fiskarkapellen, 824 000 kr, etapp två av en inventering och åldersbestämning av fiskarkapellen längs kusten i Härnösands stift.

Jämtland/Härjedalen

- Tännäs kyrka, 3 717 000 kr, exteriöra takarbeten, åtgärder på rötskadad takstol.

Fredrika Björk, stiftsantikvarie, Härnösands stift.

- Marieby kyrka, 2 115 000 kr, målning av fasad, byte av plåtlistor och rötskadad panel.
- Ovikens gamla kyrka, 1 732 000 kr, restaurering av fasad och fönster.
- Funäsdalens kyrka, 1 689 000 kr, restaurering av exteriör, puts och tak.
- Mattmars kyrka, 1 430 000 kr, etapp två av en pågående restaurering av spåntak.
- Storsjö kyrka, 765 000 kr, exteriöra målningsarbeten.

Vid stiftsstyrelsens sammanträde (2018-09-19) fördelades även Svenska kyrkans eget bidrag, Kyrkunderhållsbidrag (KUB), till församlingar och pastorat. Totalt beslutade stiftsstyrelsen att fördela över 5,5 miljoner till renovering av nio kyrkor av dessa medel. ■

Stiftsorganisationen

Ett övergripande mål för stiftsorganisationens interna arbete är att skapa bästa möjliga förutsättningar för ett väl fungerande främjande och tillsynsarbete. Enheten *Stöd och service* arbetar med att skapa förutsättningar för en effektiv och välfungerande verksamhet för stiftsorganisationen. I verksamhetsområdet ingår stiftets styrorgan och administrativa stödfunktioner, liksom biskopsgårdens förvaltning.

Ny mandatperiod och ny kansliorganisation har präglat året. Med anledning av den nya mandatperioden gavs fullmäktige en introduktion till stiftsorganisationens uppdrag och verksamhet under en dag i samband med novembersammanträdet.

En gemensam utvecklingsdag med stiftsstyrelsen, domkapitel, egendomsnämnd samt stiftskansliets personal genomfördes i januari som en introduktion till den nya mandatperioden och för att lära känna varandra. I samband med detta presenterade också biskopen sitt herdabrev *Nu är Guds tid* som distribuerades till samtliga anställda och förtroendevalda i stiftet.

Stiftsstyrelsen ska främja församlingslivet i stiftet och verka för dess utveckling. I denna roll har stiftsstyrelsen en ledande och strategisk uppgift där budget med plan för verksamhet och ekonomi och målskrivning är styrinstrument.

Stiftsstyrelsen är stiftets beredande och verkställande organ med uppgift att leda och samordna stiftets förvaltning, ha tillsyn över nämndernas verksamhet, uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på stiftets ekonomiska ställning samt göra de framställningar som behövs till stiftsfullmäktige, andra kyrkliga organ, statliga och kommunala myndigheter samt verkställa stiftsfullmäktiges beslut om detta inte har uppdragits åt någon annan. Stiftsstyrelsen behandlar även frågor om kyrkliga val, den kyrkliga indelningen i stiftet samt bidrag till

Biskopens herdabrev "Nu är Guds tid" gavs ut i början av 2018

verksamhetsförstärkning (tidigare strukturbidrag), kyrkunderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning.

Stiftsstyrelsen ska även handlägga vissa ärenden enligt särskilda bestämmelser i kyrkoordningen. Stiftsstyrelsen ska verka för att beredskapsförberedelserna inom stiftet genomförs på ett ändamålsenligt sätt och med enhetlig inriktning.

Under 2018 samlades stiftsstyrelsen vid tio tillfällen för sammanträden samt för mål- och budgetarbete. En gemensam utbildning för stiftsstyrelserna i Härnösands, Luleå och Uppsala stift påbörjades.

Våren 2018 fattade stiftsstyrelsen ett nytt inriktningsbeslut som innebär att varje nybildat pastorat ska ha minst två prästtjänster, en diakon, en utbildad kyrkomusiker och en församlingspedagog. Pastoraten ska också ha ekonomisk bärkraft för att utföra och utveckla

den grundläggande uppgiften samt ha egen ekonomisk kapacitet för ekonomisk förvaltning, fastighetsförvaltning, begravningsförvaltning, arbetsgivarfrågor och kommunikation. Pastorat som bildas ska ha minst 10 000 kyrkotillhöriga som underlag för att bära ovanstående.

Stiftsstyrelsen antog även nya riktlinjer för representationspolicy och ny gåvopolicy samt påbörjade arbetet med en klimatstrategi för stiftet tillsammans med egendomsnämnden.

Ett nytt sätt att hantera sammanträdeshandlingar elektroniskt infördes. Barnkonsekvensanalys görs i beredningen inför beslut i stiftsstyrelsen enligt den metod som utarbetades föregående år och som under året utvecklas utifrån gjorda erfarenheter.

Stiftsstyrelsen antog en integritetspolicy för Härnösands stift med anledning av de nya reglerna gällande dataskyddsförordningen och GDPR.

Biskop och domkapitel utgör tillsammans med stiftsstyrelsen och egendomsnämnden stiftets styrningsorganisation. Båda fullgör uppdrag som är styrda av Kyrkoordningen och är därför inte underställda stiftsstyrelsen och fullmäktige. Stiftsstyrelsen ansvarar för att domkapitlet och biskopen har kansliresurser och ekonomi till förfogande för sina uppdrag.

Dessa uppdrag handlar till stora delar om tillsyn över församlingar och vinningstjänst, rekrytering till vinningstjänsten samt församlingarnas gudstjänstliv, församlingsinstruktioner, beslutsprövningar samt visitationer. Biskopen har också ett ledningsuppdrag i stiftet och dess församlingar. Många av biskopens uppdrag finns redovisade inom övriga verksamheter då de utförs av stiftskansliet.

Domkapitlet har under 2018 haft sju sammanträden. Vid två tillfällen under året har präst/diakonexamen hållits. Under 2018 vigdes en präst och en diakon till tjänst för Härnösands stift samt en präst till tjänst i EFS.

Biskopen har under året tagit emot nya kyrkoherdar, antagit nya kandidater till vinnings-tjänst, samt mött studenter i samtal. Präster, diakoner, prostar och kyrkoherdar har kallats till överläggningar, församlingar har visiterats och sju nya kyrkoherdar mottagits. Kontraktsprostarna har haft två möten och genomförde en utbildningsresa till Jerusalem under hösten. Biskopen har också medverkat i utbildningar för kyrklig personal samt för förtroendevalda och kyrkoherdar. I övrigt har biskopens arbetat med till 30 procent uppdrag på nationell nivå.

En ny arbetsorganisation trädde i kraft 2018 med utbildningsinsatser och ny mötesstruktur och verksamhetsplaneringsprocess. Ett utvecklingsarbete av interna rutiner påbörjades. liksom förberedelser inför för anslutning till gemensamt arkiv, diarie- och dokumenthanteringssystem (GADD) 1 januari 2019.

Under året gavs också möjlighet att utveckla biskopens representation i biskopsgården. Förutom de personalsamlingar, möten och sammanträden som stiftsorganisationen själv nyttjat gården till har biskopsgården under året besökts av över 470 inbjudna gäster. ■

Jeanette Wedin

Enhetschef Stöd och service

Samisk utsmyckning i domkyrkan

Foto: Lena Vik

Text: Kajsa Åslin

Den 18 mars invigdes ett altare med samisk utsmyckning i Mariakapellet i Härnösands domkyrka.

– Det är en markering att samerna har en självklar plats i Svenska kyrkan och i Härnösands stift, säger biskop Eva Nordung Byström.

Altaret har ett så kallat altarbrun, en duk med nedhängande bård, tillverkat av vitt kläde och brunt garvat renskinn. Det är den samiska textilmästaren Anna-Stina Svakko från Porjus i Norrbotten som skapat utsmyckningen.

– Inspirationen att beställa altarbrunet fick vi vid ett besök i Nidarosdomen i Trondheim där ett altare med samiska symboler invigdes 2017, berättar Eva Nordung Byström.

Vid gudstjänsten med samiska inslag, på Jungfru Marie bebådelsedag, togs också biskopens nya kräkla – eller biskopsstav – emot i domkyrkan, även den ett samiskt hantverk.

Staven invigdes tidigare under 2018 i samband med 100-årsjubileumet i Östersund av det första samiska landsmötet på den svenska sidan av Saepmie. Nu kommer den till domkyrkan, där den har sin permanenta plats och förvaras synligt för allmänheten i en glasmonter. Vid det efterföljande kyrkkaffet berättade Birgitta Ricklund och Anna-Stina Svakko om sina tankar kring hantverken och de kyrkliga uppdragen.

– Det är väldigt speciellt för oss samer att vi får känna oss inkluderade och att det samiska får ta fysisk plats i kyrkan, säger Anna-Stina Svakko. ■

Biskop Eva, Christin Nygren Sundvisson och Charlotta Ekelund samtalar med besökare i Härnösands stifts monter.

Härnösands stift **deltog i landsbygdsriksdagen**

Text & foto: Kajsa Åslin

Härnösands stift deltog i landsbygdsriksdagen som 2018 arrangerades i Örnsköldsvik och samlade representanter för organisationer och myndigheter från hela landet.

– Svenska kyrkan har en viktig roll på landsbygden som en av få organisationer som är på plats även i små orter, säger Charlotta Ekelund, enhetschef för Struktur och utveckling, Härnösands stift.

Svenska kyrkan är enligt lag rikstäckande och stadigt förankrad i svensk landsbygd med byggnader, verksamhet och personal.

– Det är naturligt för oss att vara en röst när det gäller landsbygdsfrågor, fortsätter Charlotta.

Härnösands stift arrangerade ett seminarium om Svenska kyrkans roll på landsbygden, där man bland annat lyfte de svårigheter och möjligheter som lokala församlingar brottas med.

Jämtlandsprästen Christin Nygren Sundvisson, författare till boken *Ett förlorat paradys – landsbygden i framtidens kyrka*, medverkade och förde resonemang om bland annat framtidsutsikterna för Svenska kyrkans samverkan med andra lokala aktörer för en levande landsbygd. ■

Ekonomisk redovisning

Budgetuppföljning.....30

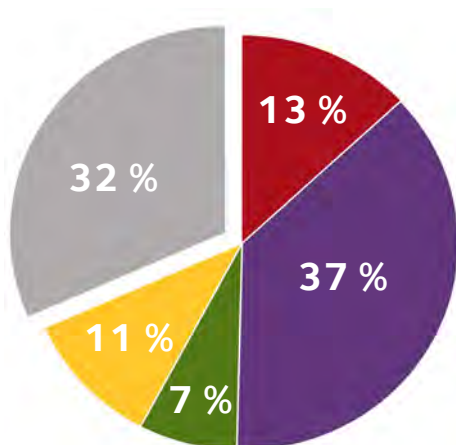
Utfall per verksamhet.....31

Årsredovisning 201833

Foto: Pixabay

Budgetuppföljning 2018

Resultaträkning	Bokfört	Budget	Avvikelse	Prognos	Avvikelse
<u>Verksamhetens intäkter</u>					
Kyrkoavgift	57 713	56 900	813	57 713	0
Erhållen inomkyrklig utjämning	39 949	46 391	-6 442	46 807	-6 858
Erhållna gåvor	35	0	35	31	4
Erhållna bidrag	2 581	2 000	581	1 867	714
Nettoomsättning	8 248	8 051	197	8 066	182
Övriga verksamhetsintäkter	123	0	123	-1	124
Summa intäkter	108 649	113 342	-4 693	114 483	-5 834
<u>Verksamhetens kostnader</u>					
Lämnad inomkyrklig utjämning	-32 320	-40 566	8 246	-41 504	9 184
Övriga externa kostnader	-30 220	-35 500	5 280	-32 324	2 104
Personalkostnader	-41 169	-41 623	454	-41 309	140
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	-1 499	-1 558	59	-1 539	40
Summa verksamhetskostnader	-105 208	-119 247	14 039	-116 676	11 468
Verksamhetens resultat	3 441	-5 905	9 346	-2 193	5 634
<u>Resultat från finansiella investeringar</u>					
Resultat från finansiella anläggningstillgångar	-813	650	-1 463	1 167	-1 980
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	38	150	-112	150	-112
Räntekostnader och liknande resultatposter	-5	0	-5	-2	-3
Resultat efter finansiella poster	2 661	-5 105	7 766	-878	3 539
Årets resultat	2 661	-5 105	7 766	-878	3 539

Främjande speglat utifrån församlingens grundläggande uppgift

- = Bidrag till GUDM - 32 %
- = Gudstjänst - 13 %
- = Undervisning - 37 %
- = Diakoni - 7 %
- = Mission - 11 %

Utfall per verksamhet 2018

	Bokfört	Budget	Avvikelse	Prognos	Avvikelse Prognos- utfall
Församlingens utveckling	-27 589	-32 780	5 191	-30 174	2 584
■ Gudstjänst	-1 353	-2 155	802	-1 436	83
■ Barn och unga	-7 140	-8 383	1 243	-7 795	655
■ Diakoni	-1 303	-2 470	1 167	-1 677	374
■ Ideellt medarbetarskap	-1 000	-783	-217	-850	-150
■ Internationellt arbete	-606	-735	129	-579	-27
■ Flerspråkigt arbete	-2 028	-2 209	181	-1 984	-44
■ Andlig fördjupning	-3 705	-3 743	38	-3 784	79
■ Bidrag till församlingens utveckling	-9 063	-10 607	1 544	-10 610	1 547
■ Medlemskommunikation	-1 391	-1 695	304	-1 459	68
Organisatoriska förutsättningar	-30 733	-36 197	5 464	-34 042	3 309
Styrning, lokala nivå	-1 668	-2 394	726	-1 569	-98
Personalutveckling, lokala nivå	-1 146	-1 338	192	-1 266	120
Struktur, förvaltning och ekonomi	-3 248	-4 161	913	-3 907	659
Församlingsinstruktion	-59	-78	19	-77	18
Visitationer	-658	-672	14	-674	16
Utjämnings- och glesbygdsbidrag	-16 282	-16 282	0	-16 282	0
Byggnader	-2 118	-3 811	1 693	-3 563	1 446
Val	-9	0	-9	-9	0
Inomkyrklig kommunikation	-529	-548	19	-552	23
Studerande till kyrklig tjänst	-3 099	-4 421	1 322	-3 860	761
Introduktionsår	-1 178	-1 500	322	-1 384	206
Arbetsmiljöarbete	-411	-578	167	-447	36
Kyrklig beredskap	-68	-127	59	-268	199
Utbildningssatsning	-261	-287	26	-184	-77
Stiftsorgansiationen	-29 648	-27 319	-2 329	-29 392	-256
Fastigheter	-1 592	-1 895	303	-1 634	42
Styrning och ledning	-12 251	-12 448	197	-12 205	-46
Stödfunktioner	-15 549	-12 741	-2 808	-15 312	-237
Övrig stiftsverksamhet	-256	-235	-21	-242	-15
Gemensamma intäkter och kostnader	90 631	91 191	-560	92 730	-2 099
Gemensamma intäkter och kostnader	90 631	91 191	-560	92 730	-2 099
Totalsumma	2 661	-5 105	7 766	-878	3 539

Stiftsstyrelsen Härnösands stift 2018

Övre rad fr v; Biskop Eva Nordung Byström, ordförande, Leif Nilsson (S), Ytterhogdal, Christina Andersson (S), Sidensjö, Christer Gelfgren (C), Örnsköldsvik, Leif Grip (POSK), Fränsta, Marianne Eriksson (C), andre vice ordförande. Hammerdal. Nedre rad fr v; Camilla Ersson (S), Kvissleby, Gudrun Olsson (S), Östersund, Ingrid Flodin (C), Härnösand, Birgitta Sedín (KR), Sidensjö, Kenneth Norberg (S), förste vice ordförande, Söråker. Foto: Maria Eddebo Persson

Stiftsstyrelsen avger följande årsredovisning:

Förvaltningsberättelse	33
Resultaträkning	39
Balansräkning	40
Kassaflödesanalys	41
Noter	42
Årsredovisningens undertecknande	53

Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i tusentals kronor, tkr.
Uppgifter inom parentes avser föregående år.

Årsredovisning 2018

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Uppgift och verksamhet

Härnösands stifts (252010-0104) grundläggande uppgift är att främja och ha tillsyn över församllingslivet, främst församllingarnas guds-tjänstliv, undervisning, diakoni och mission samt förvaltning. Stiftets biskop och domkapitel har särskilda uppgifter enligt kyrkoordningen, bland annat tillsyn över de som är vigda till uppdrag i kyrkan. Stiftet ska också verka för en lämplig församlings- och pastoratsindelning, tillhanda-hålla de resurser som behövs för att biskop och domkapitel ska kunna utföra sina uppdrag samt förvalta prästlönetillgångarna.

Stiftet har sitt säte i Härnösands kommun.

Den kyrkliga indelningen

Svenska kyrkan är en evangelisk-luthersk folk-kyrka. I denna kyrka är alla välkomna att vara med. Svenska kyrkan har rum för alla såväl för den sökande och tvivlande som för den trosvisse. Det är en styrka att den personliga tron inte prövas av någon annan människa. Svenska kyrkan som organisation har förändrats genom århundradena men uppgiften har alltid varit densamma - att vara en plats för mötet mellan Gud och människa. Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan och stiftet har relationer till kyrkor i andra länder och världsdelar. Svenska kyrkans verksamhet finansieras till övervägande del genom den kyrkoavgift som alla medlemmar som har beskattningsbara inkomster betalar.

Svenska kyrkan har 13 stift. Den 31 december 2018 hade Svenska kyrkan 5,9 miljoner medlemmar, 57,8 procent av befolkningen. Härnösands

stift hade vid samma tidpunkt 256 054 medlemmar, 68,2 procent av befolkningen. Svenska kyrkans grundläggande arbete utförs i församllingarna. Härnösands stift bestod 2018 av 98 församllingar (98) fördelat på 36 ekonomiska enheter (46) och 5 kontrakt (8) i Västernorrlands och Jämtlands län.

Organisation

Stiftsfullmäktige är stiftets högsta beslutande organ, består av 59 ledamöter, och sammanträder minst 2 gånger per år. Stiftsstyrelsen är stiftets verkställande organ (styrelse) som ansvarar för den löpande verksamheten och förvaltningen. Stiftsstyrelsen har utsett ett arbetsutskott som förbereder stiftsstyrelsens sammanträde och ärenden till stiftsstyrelsen. Stiftsstyrelsen genomförde sju sammanträden 2018. Stiftsfullmäktige har tillsatt en egendomsnämnd med uppgift att besluta om prästlönetillgångarna. Kyrkans episkopala struktur kommer till uttryck i att det finns en biskop i ledning för stiftet. I varje stift ska det finnas ett domkapitel. Domkapitlet ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Till domkapitlet utser stiftsfullmäktige en ledamot som är eller har varit domare samt tre övriga ledamöter. I varje kontrakt finns en kontraktsprost som utses av biskopen.

Utöver gällande lagstiftning och förordningar tillämpar stiftet inomkyrkliga regelverk såsom kyrkoordningen (KO), Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB), KRED och medelsförvaltningspolicy. Inom personalområdet tillämpar stiftet Svenska kyrkans kollektivavtal. Stiftet har även upprättat olika typer av policys för t.ex. jämställdhet, inköp, representation och resor.

Främjande av ändamålet	2018	2017	2016	2015	2014
Antal biskopsvisitationer	5	1	4	2	3
Antal kontraktsprostvisitationer	-	2	4	3	2
Antal pastorsadjunkter	2	5	5	3	5
Antal anordnade kurser	79	93	87	69	86
Antal deltagare i kurser	3 095	2 643	2 182	3 102	3 251
Antal enheter anslutna till Gemensam IT-plattform, GIP	17	26	20	20	15
Antal enheter anslutna till Gemensam Telefoni-plattform, GTP	21	27	29	28	27
Antal enheter anslutna till Gemensamma Administrativa System, GAS	2	1	1	1	1
Antal enheter anslutna till Förvaltarverktyget DEDU	9	9	5	-	-
Antal enheter inventerade i DEDU	36	46	36	10	-

Resultat och ställning

Redovisat resultat uppgår till 2,6 mkr vilket är 3,5 mkr bättre än prognos och 7,7 mkr bättre än det budgeterade resultatet. Prognosen ligger till grund för den reviderade budget som stiftsfullmäktige fattade beslut om vid sammanträdet i november.

Följande verksamheter har avvikelser mot prognosen, väsentliga belopp anges nedan:

- Främjande av församlingslivet 2,6 mkr, varav stiftsstyrelsen till förfogande 0,8 mkr, barn och unga 0,7 mkr och strukturbidrag/verksamhetsförstärkning 0,5 mkr.
- Organisatoriska förutsättningar 3,3 mkr, varav byggnader 1,4 mkr, indelningsarbete/pastoratsbildning 1,0 mkr och studerande till kyrklig tjänst 0,8 mkr.
- Finansiella intäkter och kostnader -2,1 mkr. Stor negativ avvikelse på grund av kraftig nedgång på börsen i slutet av året, efter lagd prognos.
- Styrning och ledning -0,1 mkr.
- Stödfunktionen -0,2 mkr.

Målsatt kapital

Stiftets mål för det egna kapitalets storlek uppgår till 60 mkr. Eget kapital överstiger fastställt målkapital med 65 mkr.

Flerårsöversikt

Allmänna förutsättningar

	2018	2017	2016	2015	2014
Tillhöriga per den 31 december (antal)	256 054	260 797	267 228	272 745	276 990
Tillhöriga per den 31 december (andel av invånarna), (%)	68,2	69,5	71,5	73,5	74,9
Kyrkoavgift, (%)	0,10	0,10	0,10	0,10	0,10
Medelantal anställda, inklusive egendomsförvaltningen och pastorsadjunkter	49	52	49	47	48
därav kanslipersonal exkl egendomsförvaltningen och pastorsadjunkter	40	40	36	36	34

Resultat (tkr)

Verksamhetens intäkter	108 649	112 430	108 161	104 382	102 773
Verksamhetens kostnader	-105 208	-114 633	-108 044	-103 605	-113 022
Resultat från finansiella investeringar	-780	1 644	1 846	224	4 227
Årets resultat	2 661	-559	1 963	1 001	-6 022
Kyrkoavgift (tkr)	5 713	55 134	53 171	53 624	52 058
- varav slutavräkning (tkr)	2 739	1 584	936	1 658	759
Personalkostnader/verksamhet intäkter %	37,9	35,4	33,4	33,7	35,5
Av- och nedskrivning/verksamhet intäkter %	1,4	1,3	1,1	0,6	0,2

Ekonomisk ställning

Fastställt mål för egna kapitalets storlek (tkr)	60 000	60 000	60 000	60 000	50 000
Eget kapital (tkr)	125 044	122 383	122 942	120 979	119 978
Soliditet	83,3	85,5	85,5	84,0	84,4
Värdesäkring av eget kapital, (%)	2,2	neg	1,6	0,8	neg
Likviditet, (%)	416,0	472,1	463,5	233,8	279,4

Definitioner

- * Kyrkoavgift (%) - Anges i procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten.
- * Personalkostnader/verksamhetsintäkter (%) - Uppgiften beräknas som resultaträkningens personalkostnader dividerat med resultaträkningens summa verksamhetens intäkter.
- * Av- och nedskrivningar/verksamhetens intäkter (%) - Uppgiften beräknas som resultaträkningens av- och nedskrivningar av anläggningstillgångar dividerat med resultaträkningens summa verksamhetsintäkter.
- * Soliditet (%) - Uppgiften beräknas som utgående eget kapital dividerat med balansomslutningen (totala tillgångar i balansräkningen).
- * Värdesäkring av eget kapital (%) - Uppgiften beräknas som årets resultat dividerat med ingående eget kapital.
- * Likviditet (%) - Uppgiften beräknas som utgående omsättningstillgångar dividerat med kortfristiga skulder.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Främjande av församlingslivet

Efter flera års förberedelse, remissrundor, debatter och många möten så klubbade Kyrkomötet en ny kyrkohandbok som trädde i kraft Pingsten 2018. Stiftet satsade på introduktionsdagar där såväl liturgin som musiken i kyrkohandboken lyftes fram. 2018 präglades det flerspråkiga området framför allt av insatser inom det samiska området, dels genom utgivning av Sjeltje en bok om sydsamiska kyrkplatser och dels av Staare – firade 100-årsjubileum sedan första sametinget i Östersund.

Selångers församling erhöll 500 tkr i bidrag till det pilgrimscenter som är under uppbyggnad och etapp ett invigdes i juni.

Organisatoriska förutsättningar

Från den 1 januari 2018 bildades ytterligare fyra pastorat. Härnösands pastorat bildades av Härnösands domkyrkoförsamling och Härnösands landsförsamlingars pastorat. Kramfors pastorat bildades av församlingarna i Gudmundrå, Norra-Skog och Nordingrå samt pastoraten i Ullånger Vibyggerå och Ådalsbygden. Åre pastorat bildades av församlingarna i Åre och Västra Storsjöbygden samt Undersåker och Kall pastorat. Krokoms pastorat bildades av pastoraten i Offerdal-Alsen och Rödön samt Föllingebygdens församling. Härnösands stift består därefter av 36 ekonomiska enheter.

Stiftsstyrelsen fattade i februari 2018 beslut om vilka kriterier som ska gälla för de nya pastorat som bildas framöver. Bland annat ska de bestå av minst 10 000 kyrkotillhöriga och kunna ha anställda inom kyrkans fyra profilyrken samt ha kapacitet för den förvaltning som åligger en självständig enhet inom Svenska kyrkan. Beslutet föranledde ett antal samråd om framtida indelning i stiftet. En utredning gällande framtida indelning inom Sollefteå kommun slutfördes.

Från den 1 januari 2018 reducerades antalet kontrakt från åtta till fem. I Ångermanland och Jämtland-Härjedalen finns två kontrakt vardera medan Medelpad består av ett kontrakt.

Administrativ samverkan

De sammanlagda kostnaderna åren 2011–2018 för administrativ samverkan uppgår till ca 20 mkr och har till största delen finansierats med riktat församlingsbidrag (RFB) från Svenska kyrkan på nationell nivå. Under 2018 har stiftet haft kostnader om 3,4 mkr som bl a finansierats med kvarstående riktat församlingsbidrag 1,2 mkr, vilket innebär att stiftet vid utgången av 2018 har använt samtliga erhållna RFB-medel.

Servicebyråverksamhet

Under året har ett gemensamt projekt startat tillsammans med Luleå stift om utredning av en gemensam servicebyrå "Servicebyrå Norr" och två nya enheter ansluter sig från och med 2019.

Biskopsgården

Under hösten utfördes dräneringsarbeten medan parkeringsplatserna planeras för våren 2019. Biskopsgården innehas för stiftets verksamhet och bokfört värde vid utgången av 2018 uppgår till ca 7,9 mkr.

Arbetsorganisationen

Den nya arbetsorganisationen trädde i kraft i januari 2018. Uppdraget var att arbeta fram ett förslag till en organisationsmodell för kansliet som är tydlig och ändamålsenlig samt har förutsättningar att effektivt uppfylla verksamhetsmål och erbjuder en god arbetsmiljö för personalen. Målet är att arbetet ska organiseras för att bli till så stor nytta som möjligt för stiftsnivån och stiftets pastorat och församlingar med en flexibilitet att klara nya förutsättningar och uppdrag. Besluten innebar att arbetet organiseras i fyra enheter och en ny chefsnivå inrättades med efterföljande rekrytering.

Ett omfattande arbete har lagts ned på rekrytering. Under året har fyra anställda tillträtt på

inrättade och budgeterade tjänster samtidigt som två medarbetare slutat sina anställningar.

Stiftsbidrag

Grunderna för tilldelning av stiftsbidrag ändras från och med 2018. Större delen av stiftsbidraget utgjordes av ytabidrag. Detta bidrag kommer i fortsättningen att betalas direkt till respektive enhet och inte via stiftet. Stiftet har under åren lämnat betydligt mer i bidrag än vad som erhöles. Det innebär att våra nettokostnader minskar samtidigt som vissa enheter i stiftet får minskat bidrag. Det nya inomkyrkliga utjämningsystemet skall vara helt genomförd år 2021 och förändringen får genomslag med 25 % år 2018, 50 % år 2019, 75 % år 2020.

Gemensamt ansvar och kyrkounderhållsbidrag

År 2018 var startskottet för det stora och genomgripande arbetet under samlingsnamnet "Gemensamt ansvar" som syftar till effektivare, billigare och än mer kvalitativ förvaltning av Svenska kyrkans fastighets bestånd. Under 2018 genomfördes det första steget, nämligen att kartlägga, mäta upp och registrera samtliga byggnader i församlingarna i ett centralt och gemensamt fastighetsregister. Härnösands stift främjade genom utbildning och valbara stöd. Antingen kunde man få ekonomiskt bidrag för att mäta själva eller så kunde man få externt konsultstöd. Vi konstaterar att det i Härnösands stift har inrapporterats drygt 1 300 byggnader i Svenska kyrkans fastighetsregister.

För stiftet innebär det att vi inte längre får det kyrkobyggnadsbidrag som vi kunde nyttja på valfritt sätt, där stiftet de flesta åren har betalat ut mer än vad som erhöles. I stället får stiftet ett kyrkounderhållsbidrag, 6 900 tkr, där stiftet får utnyttja upp till 20% för att täcka egna kostnader. Resterande del skall betalas till de ekonomiska enheter som har kostnader för underhåll av kyrkorna. Stiftet fick dessutom medel, 1 260 tkr, för extrainsatser avseende det fastighetsregister som skall upprättas.

Finansiella instrument

Stiftet gör regelbundet en översyn av sina riktlinjer för finansiella instrument. Stiftets riktlinjer för kapitalförvaltningen regleras i en av stiftsfullmäktige fastställd finanspolicy. Gällande policy antogs under år 2017 och innehåller bland annat etiska kriterier för placeringsval, avkastningsmål samt regler för portföljsammansättning anpassade efter nationella nivåns riktlinjer.

Vidare finns ett kapitalförvaltningsråd inrättat bestående av två stiftsstyrelseledamöter, ansvarig ekonom, en av stiftets jurister samt en extern finansiell rådgivare. Vid stiftsstyrelsens sammanträde i mars 2019 har beslutats att även stiftsdirektor skall ingå i rådet.

Vid utgången av 2018 hade stiftets långfristiga värdepappersinnehav ett marknadsvärde om 18 136 tkr (19 277 tkr) och marknadsvärdet på de kortfristiga placeringarna uppgick till 0 tkr (0 tkr), totalt 18 136 tkr (19 277 tkr).

Långfristiga fordringar

Under 2014 investerade stiftet 25 mkr i en kapitalförsäkring. Kapitalförsäkringen innebär inget eget innehav av värdepapper för stiftet och har därför omklassificerats 2015. Kapitalförsäkringen har värderats till anskaffningsvärde med avtalad löptid till 2024-07-01. Vid utgången av 2018 uppgick kapitalförsäkringens beräknade försäkringskapital till 30 662 tkr (29 508 tkr) innebärande en orealiserad värdeförändring uppgående till 5 662 tkr (4 508 tkr).

Framtida utveckling

tkr	Plan 2021	Plan 2020	Beslutat för 2019	Utfall 2018	Förändr mellan 2019 med 2018 (%)
Kyrkoavgift	56 805	56 962	57 226	57 713	-0,8

Miljöinformation

Stiftet bedriver ingen enligt miljöbalken tillstånds- eller anmälningspliktig verksamhet.

Förvaltande stiftelser

Stiftet förvaltar 4 (4) stiftelser med totalt utgående eget kapital om 12,3 mkr (12,7 mkr).

Eget kapital

Stiftet ska lämna en specifikation som ska visa dels räkenskapsårets förändringar i varje post i eget kapital och räkenskapsårets resultat. Följande uppgifter skall, i förkommande fall, framgå; effekter av retroaktiv tillämpning och rättelser av fel enligt K3 kapitel 10, förändringar i redovisade värden på tillgångar och skulder samt omföringar mellan poster inom eget kapital.

	Balanserat resultat	Årets resultat	Summa eget kapital
Eget kapital 2017-12-31	122 942	-559	122 383
Omföring av föregående års resultat	-559	559	
Årets resultat		2 661	2 661
Eget kapital 2018-12-31	122 383	2 661	125 044

Resultaträkning

	Not	2018	2017
Verksamhetens intäkter	1		
Kyrkoavgift		57 713	55 134
Erhållen inomkyrklig utjämning	2	39 949	46 838
Erhållna gåvor	3	35	33
Erhållna bidrag	4	2 581	2 250
Nettoomsättning	5	8 248	8 070
Övriga verksamhetsintäkter		123	106
Summa verksamhetens intäkter		108 649	112 431
Verksamhetens kostnader			
Lämnad inomkyrklig utjämning	2	-32 320	-45 238
Övriga externa kostnader	6, 7	-30 220	-28 064
Personalkostnader	8	-41 169	-39 874
Av- och nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar	9, 10	-1 499	-1 458
Summa verksamhetens kostnader		105 208	-114 634
Verksamhetens resultat		3 441	-2 203
Resultat från finansiella investeringar	11		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar		-813	1 394
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		38	266
Räntekostnader och liknande resultatposter		-5	-16
Summa resultat från finansiella investeringar		-780	1 644
Resultat efter finansiella poster		2 661	-559
Årets resultat		2 661	-559

Balansräkning

Tillgångar	Not	2018-12-31	2017-12-31
Anläggningstillgångar			
<u>Materiella anläggningstillgångar</u>			
Byggnader och mark	9	7 911	7 326
Inventarier, verktyg och installationer	10	1 745	1 884
		9 656	9 210
<u>Finansiella anläggningstillgångar</u>			
Långfristiga värdepappersinnehav	12	18 136	19 277
Långfristiga fordringar	13	25 000	25 000
		43 136	44 277
Summa anläggningstillgångar		52 792	53 487
Omsättningstillgångar			
<u>Kortfristiga fordringar</u>			
Kundfordringar		3 351	3 514
Övriga fordringar		2 348	3 790
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14	3 036	3 121
		8 735	10 425
Kassa och bank	15	88 514	79 245
Summa omsättningstillgångar		97 249	89 670
Summa tillgångar		150 041	143 157
Eget kapital & skulder			
Eget kapital			
Balanserat resultat		122 383	122 942
Årets resultat		2 661	-559
Summa eget kapital		125 044	122 383
Avsättningar			
Avsättningar	16	1 640	1 779
Summa avsättningar		1 640	1 779
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		5 259	3 696
Skatteskuld		143	27
Övriga skulder		3 566	4 995
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	17	14 389	10 277
Summa kortfristiga skulder		23 357	18 995
Summa eget kapital & skulder		150 041	143 157

Kassaflödesanalys

	2018	2017
Den löpande verksamheten		
Resultat efter finansiella poster	2 661	-559
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar	3 050	684
Minskning/ökning av avsättningar	-139	372
Resultat vid försäljning av anläggningstillgångar	-	-16
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet	5 572	481
Kassaflöde från förändring i rörelsekapital		
Minskning av kortfristiga fordringar	1 690	973
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	4 362	-395
Kassaflöde från den löpande verksamheten	11 624	1 059
Investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-1 945	-62
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	-	106
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-410	-353
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	-	9 000
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-2 355	8 691
Årets kassaflöde	9 269	9 750
Likvida medel vid årets början	79 245	69 495
Likvida medel vid årets slut	88 514	79 245

Noter

Not 1 Redovisningsprinciper

Redovisnings- och värderingsprinciper

Stiftets årsredovisning har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995: 1554) och Bokföringsnämndens BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Vidare tillämpas rekommendationer utgivna av Svenska Kyrkans Redovisningskommitte (KRED). Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år, om inget annat anges.

Intäkts redovisning

Intäkter redovisas till det verkliga värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas och som är för egen räkning. Som för egen räkning inkluderas även medel där avsikten är att de helt eller delvis ska fördelas till andra juridiska personer men där fördelningen grundas på beslut inom stiftet.

Kyrkoavgift

Svenska kyrkans huvudintäkt utgörs av kyrkoavgiften. I enlighet med lag om avgift till registrerat trossamfund får Svenska kyrkan hjälp med upp- börd, taxering och indrivning av kyrkoavgiftsmed- len. Det slutliga utfallet av kyrkans avgiftsunderlag erhålls först två år efter avgiftsgrundande år och därför är Svenska kyrkan berättigad att uppbära ett förskott från staten, fördelat med en tolfedel per månad. Samtidigt med utbetalningen av för- skottet erhålls en avräkning av det slutliga avgifts- underlaget två år tillbaka. Kyrkoavgiften intäktsre- dovisas i takt med utbetalningarna från staten.

Erhållen inomkyrklig utjämning

Inom Svenska kyrkan finns ett utjämningssystem där Svenska kyrkans nationella nivå omfördelar medel mellan trossamfundets organisatoriska de- lar. Inom ramen för utjämningssystemet tilldelas stiftet årligen medel för viss basverksamhet inom stiftet (stiftsbidrag). Det beslutade stiftsbidraget kan erhållas dels via utbetalning från nationella nivån, dels i form av så kallad särskild utjämnings-

avgift från de stiftsvis förvaltrade prästlönetill- gångarna. Stiftsbidrag och särskild utjämningsav- gift intäktsförs det år det avser.

Utöver den utjämning som regleras inom ramen för kyrkoordningen kan Svenska kyrkans högsta beslutande organ, kyrkomötet, besluta om att av nationella nivåns kapital fördela medel till regional och lokal nivå. Besluten är vanligtvis förknippade med villkor. Intäktsredovisningen sker då enligt de generella principerna för bidrag i K3, se nedan.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag intäktsredovisas efter hand som villkor som är förknippade med bidragen uppfylls. Bidrag till anläggningstillgångar har reducerat anskaffningsvärdet på anläggningstill- gångarna.

Nettoomsättning

Intäkt av varor och tjänster redovisas normalt vid försäljningstillfället.

Lämnad inomkyrklig utjämning och lämnade övriga bidrag

Stiftet utgör en länk i det inomkyrkliga ut- jämningssystemet som beskrivs under Erhål- len inomkyrklig utjämning ovan. Såväl lämnad inomkyrklig utjämning som övriga lämnade bidrag skuldförs normalt när beslut om bidraget fattas såvida det inte framgår av beslutet att bidraget skall finansieras med kommande års intäkter. I det senare fallet skuldförs bidraget först under det finansieringsår som anges i beslutet. Beslutade, ej skuldförda, bidrag redovisas som eventualför- pliktelse.

Leasing

All leasing, både när stiftet är leasetagare och leasegivare, redovisas som operationell leasing, dvs. leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som intäkt/kostnad linjärt över

leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i noten är redovisade i nominella belopp. Med leasing-period avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättning till anställda

Löpande ersättning till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster.

Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificeras som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Stiftens inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).

I den mån stiftet bedriver näringsverksamhet är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har en naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 % används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har en naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Stiften är befriade från inkomstskatt i sin ideella verksamhet eftersom den uppfyller kraven som samhällsnyttig enligt skattelagstiftningen.

Materiella anläggningstillgångar

I stiftet finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3: Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar/kassaflöde).

För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld.

De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då stiftets ändamål är religiös verksamhet.

Nedskrivningsprövning sker alltid för sådana inventarier som inte längre uppfyller något av kraven ovan för att definieras som materiella anläggningstillgångar.

Inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 % av prisbasbeloppet (kontorsmöbler undantagna) har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad.

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärdet minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Bidrag och offentliga bidrag som avser förvärv av materiell anläggningstillgång reducerar tillgångens anskaffningsvärde.

En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponentens bokförda värde och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som *Övriga verksamhetsintäkter* respektive *Övriga verksamhetskostnader*.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsperiod används.

Mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader.....10 år
Övriga inventarier, installationer och verktyg.....3-5 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras.

Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar/kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 3 7 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument redovisas i enlighet med reglerna i K3, kapitel 11, vilket innebär att värderingen sker utifrån anskaffningsvärdet.

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när stiftet blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella instrument tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och stiftet har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en finansiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ned görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Långfristiga värdepappersinnehav - portföljvärdering

Stiftet har definierat en värdepappersportfölj. Portföljen ingår i posten långfristiga värdepappersinnehav i balansräkningen. För de instrument som ingår tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Det innebär att vid prövning av lägsta värdets princip/prövning av nedskrivningsbehov avräknas orealiserade förluster mot orealiserade vinster inom portföljen.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de skall infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod och visar stiftets in- och utbetalningar uppdelade på den löpande verksamheten, investeringsverksamheten eller finansieringsverksamheten. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificerar stiftet, förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut, kyrkkontot samt kortfristiga likvida placeringar som är noterade på en marknadsplats.

Eventualförpliktelse

En eventualförpliktelse är:

- en möjlig förpliktelse till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast kommer

att bekräftas av att en eller flera osäkra framtids händelser som inte ligger inom stiftets kontroll, inträffat eller uteblir eller

- en befintlig förpliktelse till följd av inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är sannolikt att ett utflöde av resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen eller förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser är en sammanfattande beteckning på sådana garantier, ekonomiska åtaganden och eventuella förpliktelser som inte tas upp i balansräkningen.

Eventualtillgång

En eventualtillgång är en möjlig tillgång till följd av inträffade händelser och vars förekomst endast bekräftas av att en eller flera osäkra framtida händelser, som inte ligger inom stiftets kontroll, inträffar eller uteblir.

Not 2 Erhållen och lämnad inomkyrklig utjämnung

	2018	2017
Erhållen inomkyrklig utjämnung		
Särskild utjämningsavgift	-	20 000
Stiftsbidrag	34 980	19 740
Övriga inomkyrkliga bidrag	4 969	7 098
	39 949	46 838
Lämnad inomkyrklig utjämnung		
Bidrag till församlingar i gles- och landsbygd	16 182	21 576
Kyrkobyggnadsbidrag	1 107	2 437
Bidrag till sjukhuskyrka	1 948	1 900
Bidrag till turistkyrka	878	860
Bidrag till konfirmationsverksamhet	1 009	1 116
Bidrag till universitet- och högskola	326	638
Bidrag till fängelsekyrka	823	759
Bidrag till flykting- och asylverksamhet	4 497	5 722
Bidrag till domkyrkoverksamhet	627	620
Bidrag till övrig församlingsverksamhet	3 936	5 356
Övriga inomkyrkliga bidrag	987	4 254
	32 320	45 238

Not 3 Erhållna gåvor

	2018	2017
Stiftskollekter till egen verksamhet	35	33
	35	33

Not 4 Erhållna bidrag

	2018	2017
Kyrkoantikvarisk ersättning, KAE	2 068	1 528
Bidrag från samiska missionen	-	158
Statliga bidrag	500	-
Övriga bidrag	13	564
	2 581	2 250

Not 5 Nettoomsättning

	2018	2017
Förvaltningsuppdrag	6 866	6 875
Deltagaravgifter	1 112	1 100
Serrvicebyråttjänster	216	-
Övrigt	54	95
	8 248	8 070

Not 6 Arvode och kostnadsersättning till revisorer

	2018	2017
Kvalificerade revisorer		
PwC		
Revisionsuppdrag	210	194
Övriga tjänster	95	63
Övriga valda revisorer		
Revisionsuppdrag	75	84
	380	341

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på stiftets revisorer att utföra, rådgivning eller annat som föranleds av iakttagelser vid sådana arbetsuppgifter samt verksamhetsrevision och granskning av kollektträkskaperna enligt kyrkoordningen. Allt annat är uppdrag.

Not 7 Operationella leasingavtal

	2018	2017
Framtida minimileaseavgifter som skall erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal		
Förfaller till betalning inom ett år	2 499	2 302
Förfaller till betalning senare än ett men inom fem år	10 958	9 569
Förfaller till betalning senare än fem år	-	2 562
<i>Under perioden kostnadsförda leasingavgifter</i>	2 419	2 515

Den operationella leasingen utgörs i allt väsentligt av hyrda inventarier och lokaler. Avtalet om hyra av lokalerna för stiftskansliet löper fram till 31 december 2023. Storleken på de framtida leasingavgifterna redovisas till nominellt belopp. Variabla avgifter förekommer inte. Inventarier leasas på upp till fem år med möjlighet till utköp.

Not 8 Personal

	2018	2017
Medelantalet anställda		
Kvinnor	32	33
Män	17	19
Totalt medelantal anställda	49	52

I medelantalet anställda ingår inte anställda som uppburit ersättning som understiger ett halvt prisbasbelopp 22 750 kr (22 400 kr). Detta har gjorts med stöd av BFNAR 2006:11. I uppgiften medelantal anställda ingår den personal som arbetar åt Egendomsförvaltningen, 7 (7). Även uppgifterna avseende löner anställda, pensionskostnader samt andra sociala avgifter enligt lag och avtal inkluderar denna personal.

Könsfördelningen i stiftsstyrelsen och bland ledande befattningshavare

Ledamöter i stiftsstyrelsen

Kvinnor	7	7
Män	4	4
Totalt	11	11

Ledande befattningshavare

Kvinnor	1	1
Totalt	1	1

Löner, arvoden och andra ersättningar

Ledamöter i stiftsstyrelsen samt biskop	1 444	1 322
Anställda	24 461	23 147
	25 905	24 469

Arvoden till förtroendevalda i stiftsfullmäktige, stiftsstyrelse med flera organ redovisas i resultaträkningen på raden Personalkostnader.

Ersättning till stiftsstyrelsens ordförande

Till ordförande i stiftsstyrelsen tillika stiftets biskop har löner, arvoden och andra ersättningar utgått med	1 048	1 005
--	-------	-------

Pensionskostnader och andra sociala avgifter

Pensionskostnader exkl. särskild löneskatt	2 602	2 574
Andra sociala avgifter enligt lag och avtal	9 365	8 977
	11 967	11 551

Stiftet har inga övriga utfästelser om pensioner eller avgångsvederlag till personer i ledande ställning.

Not 9 Byggnader och mark

	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärde	9 542	9 488
Inköp	1 557	54
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	11 099	9 542
Ingående avskrivningar	-2 216	-1 267
Årets avskrivningar	-972	-949
Utgående ackumulerade avskrivningar	-3 188	-2 216
Utgående redovisat värde	7 911	7 326

Not 10 Inventarier, verktyg och installationer

	2018-12-31	2017-12-31
Ingående anskaffningsvärden	3 930	4 622
Inköp	388	8
Försäljningar och utrangeringar	-	-700
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 318	3 930
Ingående avskrivningar	-2 046	-2 237
Försäljningar och utrangeringar	-	700
Årets avskrivningar	-527	-509
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 573	-2 046
Utgående bokfört värde	1 745	1 884

Not 11 Resultat från finansiella investeringar

	2018	2017
<u>Resultat från finansiella anläggningstillgångar</u>		
Räntor	-	25
Utdelning	738	685
Realisationsresultat vid försäljning	-	-90
Nedskrivning	-1 551	-
Återföring av nedskrivning	-	774
	-813	1 394
<u>Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter</u>		
Räntor	38	266
	38	266

Not 12 Värdepappersinnehav

	Anskaffningsvärde	Bokfört värde	Marknadsvärde bokslutsdag
Noterade aktier och aktiefonder	19 075 (18 665)	18 136 (19 277)	18 136 (19 277)
Noterade räntebärande värdepapper	1 030 (1 030)	0 (0)	0 (0)
Summa	20 105 (19 695)	18 136 (19 277)	18 136 (19 277)
Kortfristiga placeringar			
Onoterade kortfristiga placeringar	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Övriga kortfristiga placeringar	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Summa värdepappersinnehav	20 105 (19 695)	18 136 (19 277)	18 136 (19 277)

	2018-12-31	2017-12-31
Långfristiga värdepappersinnehav		
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	19 695	19 342
Investeringar under året	410	353
Omklassificeringar	-	9 090
Försäljning/avyttringar	-	-9 090
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	20 105	19 695
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-418	-1 086
Årets förändringar		
Omklassificering	-	-106
Återföring nedskrivningar	-	774
Nedskrivningar	-1 551	
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-1 969	-418
Utgående bokfört värde	18 136	19 277

Not 13 Långfristiga fordringar

	2018-12-31	2017-12-31
Ingående ackumulerade anskaffningsvärden	25 000	25 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	25 000	25 000

Not 14 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	2018-12-31	2017-12-31
Förutbetalda hyror	-	572
Försäkringspremier	46	18
Upplupen Kyrkoantikvarisk ersättning	2 761	1 538
Upplupna ränteintäkter	38	265
Upplupna förvaltningsintäkter	-	329
Upplupen försäkringsersättning	114	-
Övriga poster	77	399
	3 036	3 121

Not 15 Kassa och bank

Av behållningen på kassa och bank utgör 76 814 tkr (72 680 tkr) behållning på det sk kyrkkontot. Kyrkkontot utgör i juridisk mening en fordran på Svenska kyrkans nationella nivå. De regelverk som styr kyrkkontot är dock av en sådan karaktär att fordran i redovisningssammanhang ses som ett ordinärt banktillgodohavande.

Not 16 Avsättningar

	2018-12-31	2017-12-31
Förmånsbestämd tjänstepension		
Nya avsättningar	1 640	1 779
Avsättning vid årets början	1 779	1 407
Ianspråktaget belopp	-1 679	-1 069
Återfört outnyttjat belopp	-100	-338
Avsättning vid årets slut	1 640	1 779

Enligt kyrkans tjänstepensionsavtal har anställda med en månadslön överstigande cirka 39,1 tkr (2018) under vissa förutsättningar rätt till förmåns bestämd tjänstepension. Försäkring av intjänad pensionsrätt sker året efter inkomståret. Vid upprättande av denna årsredovisning är premiekostnaden inte känd för inkomståret 2018 varför den förmånsbestämda tjänstepensionen redovisas som en avsättning. Även särskild löneskatt ingår i beloppet.

Not 17 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	2018-12-31	2017-12-31
Upplupna löner	670	602
Upplupna semesterlöner	2 408	2 438
Upplupna sociala avgifter	901	847
Upplupna kyrkobyggnadsbidrag	1 406	4 082
Upplupna övriga bidrag till församlingar/pastorat	1 200	1 325
Villkorade bidrag	6 431	-
Övriga poster	1 373	983
	14 389	10 277

Not 18 Eventualförpliktelser

	2018	2017
I budgeten beslutade bidrag till utomstående	37 488	41 436

Not 19 Eventualtillgångar

	2018	2017
Kyrkostyrelsen har under 2018 beslutat om ramarna för bland annat stiftsbidrag och kyrko- underhållsbidrag till Härnösands stift för 2019	38 683	41 650

Härnösands stift
Årsredovisning för 2018

Härnösand 2018-04-17

Eva Nordung Byström
Biskop, stiftsstyrelsens ordförande

Christina Andersson

Marianne Eriksson

Camilla Ersson

Ingrid Flodin

Christer Gelfgren

Leif Grip

Leif Nilsson

Kenneth Norberg

Gudrun Olsson

Birgitta Sedin

Vår revisionsberättelse har lämnats 2019-04-24

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

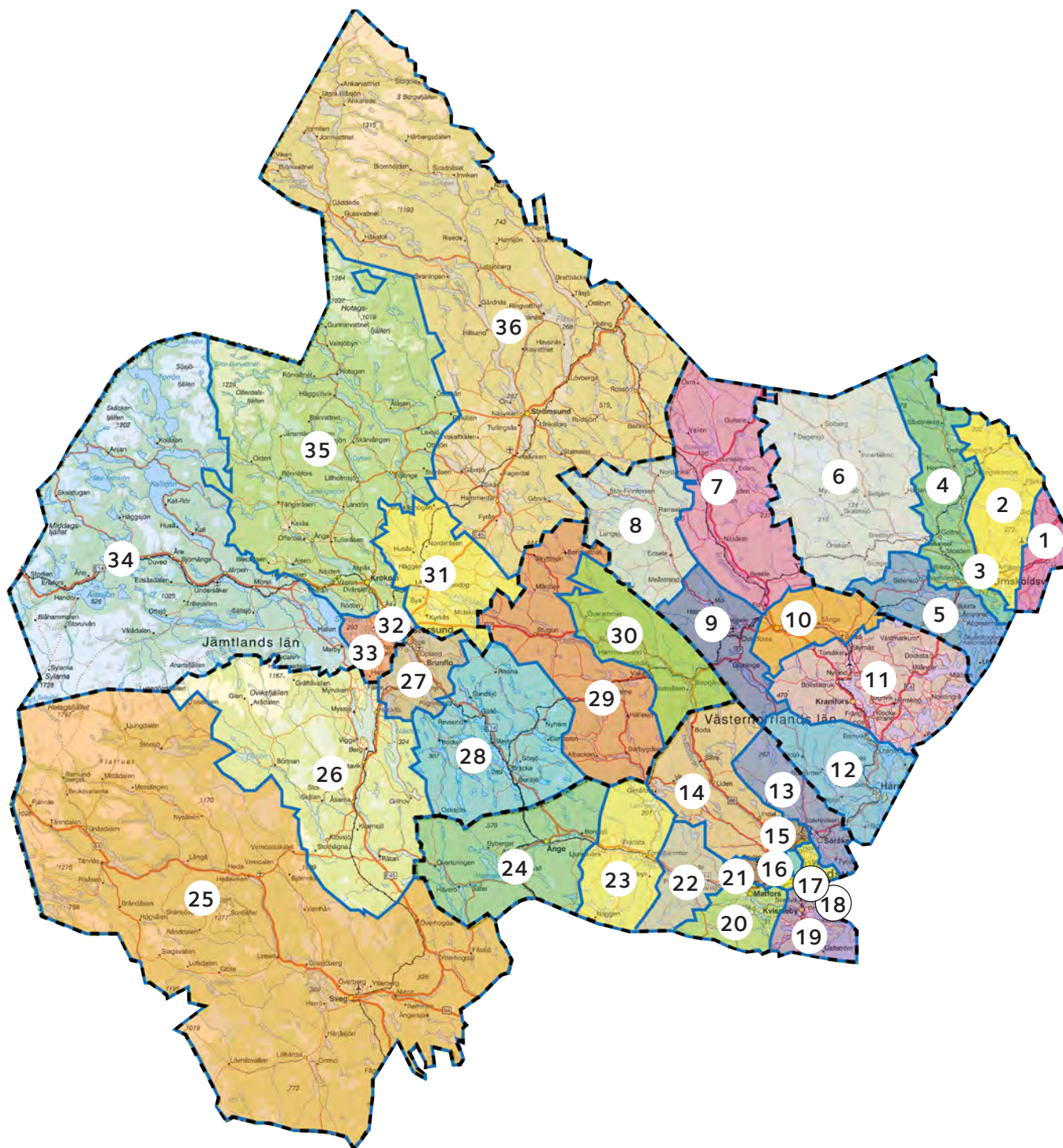
Thomas Åhlund
Auktoriserad revisor

Maud Eriksson

Rolf Larsson

Martin Nilsson

Lena Brunzell

Församlingar och pastorat i Härnösands stift 2018

ÖRNSKÖLDSDVIKS KONTRAKT

1. Grundsunda församling
2. Arnäs, Gideå och Trehörningsjö pastorat
3. Örnsköldsviks församling
4. Själevad, Mo och Björna pastorat
5. Nätra-Sidensjö pastorat
6. Anundsjö-Skorpedes pastorat

ÅDALENS KONTRAKT

7. Ådals-Liden, Junsele, Resele och Eds pastorat
8. Ramsele-Edsele församling
9. Långsele, Graninge och Helgums pastorat
10. Sollefteå-Boteå pastorat (*Sollefteå, Multrå-Sånga, Boteå, Överlänäs*)
11. Kramfors pastorat (*Nordingrå, Ullånger, Vibyggerå, Nora-Skog, Gudmundrå, Ytterlänäs, Torsåker, Dal, Styrnäs, Bjärträ*)
12. Härnösands pastorat (*Härnösands domkyrkoförsamling, Säbrå, Häggdånger, Hemsö, Stigsjö, Högsjö, Viksjö*)

MEDELPADS KONTRAKT

13. Hässjö-Ljustorp-Tynderö pastorat
14. Indalens pastorat (*Indal, Sättna, Liden, Holm*)
15. Timrå församling
16. Sköns församling
17. Sundsvalls församling
18. Alnö församling
19. Njurunda församling
20. Tuna-Attmars församling
21. Selångers församling
22. Stöde församling
23. Torps församling
24. Borgsjö-Haverö församling

SÖDRA JÄMTLAND-HÄRJEDALENS KONTRAKT

25. Härjedalens pastorat (*Tännäs-Ljusnedal, Hedebygden, Svegsbygden, Ytterhogdal, Överhogdal och Ängersjö*)
26. Södra Jämtlands pastorat (*Berg, Åsarne, Oviken-Myssjö, Hackås, Rätan-Klövsjö*)
27. Brunflo, Lockne, Marieby och Näs pastorat
28. Bräcke-Revsund pastorat (*Revsund, Sundsjö, Bodsjö, Bräcke-Nyhem*)
29. Håsjö pastorat (*Hällesjö-Håsjö, Stugun, Borgvattnet*)
30. Fors och Ragunda pastorat

NORRA JÄMTLANDS KONTRAKT

31. Häggenås-Lit-Kyrkås församling
32. Östersunds församling
33. Frösö, Sunne och Norderö församling
34. Åre pastorat (*Åre, Undersåker och Kall, Västra Storsjöbygden*)
35. Krokoms pastorat (*Offerdal-Alsen, Föllingebygden, Rödön, Näskott, Aspås och Ås*)
36. Strömsunds pastorat (*Ström-Alanäs, Gåxsjö, Hammerdal, Fjällsjö, Bodum, Tåsjö, Frostviken*)

